

EGK 419 DEĞERLER EĞİTİMİ VIII. HAFTA DR. MEHMET ALI ÇALGAN

Cömertlik Erdemi

CÖMERTLİK

“İslâm tatlı konuşmak ve yemek yedirmektir. İman ise, sabır ve cömertliktir” (Ahmed b. Hanbel, Müsned, 32/177)

CÖMERTLİK-İNANÇ İLİŞKİSİ

Cömert, yüce Allah'a inanır, her şeyin aslında Allah'ın (cc) mülkü, insanın ise emanetçi olduğunu bilir, Cenâb-ı Hakk'ın, kişinin hayır yolunda başkalarına yaptığı harcamaların (infak) yerini dolduracağına olan sözüne itimat eder, Yaratan'dan ötürü yaratılanları sever ve infak ettikçe mutlu ve huzurlu olur. Cimri ise yüce Allah'a güvenmez, inancı olmadığı ya da zayıf olduğu için servetine dayanır, infakı bir kayıp olarak görür ve malını kaybetmek istemez.

CÖMERTLİK, SEVGİDEN DOĞAR

Evet, cömertlik paylaşmaktır. Sevgiyi, şefkati, bilgiyi, zamanı, serveti paylaşabilmektir. Kalbinde sevgiden eser olmayan, neyi paylaşabilir? Başkalarını sevmeyen, yaratılana Yaratan'dan ötürü hürmet etmeyen kişi, kime, ne verebilir? Böyle bir kişi her türlü mal ve değer için tek sahibi olmayı istemekten başka bir şey düşünmez. Hâlbuki cömertlik öylesine yüce bir erdemdir ki Yaratan'ın ikramını yaratılanlara sunabilmektir. Elindeki bir lokma ekmeği başkasıyla bölüşebilmektir. (Hadislerle İslam 3/250)

CÖMERTLİK

“Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık olarak hayra sarf edenler için Rableri nezdinde ecirleri vardır; onlar için ne korku olacak ne de üzüleceklerdir. (Bakara 274)

“Onlar bollukta da darlıkta da Allah yolunda harcarlar, öfkelerini yenerler, insanları affederler. Allah işini güzel yapanları sever (Al-i İmran 134)

“(Onlar) gayba iman ederler, namazı kılarlar, kendilerine verdiklerimizden hayra harcarlar. (Bakara 3)

MEDİNELİ ENSARIN DİĞERGAMLIĞI

“Onlardan önce bu yurda yerleşmiş ve gönülden inanmış olanlar (Ensar) kendilerine göç edip gelenleri (Muhacirler) **severler, onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar; ihtiyaç içinde olsalar bile onları kendilerine tercih ederler.** Kim nefsinin cimriliğinden/ hırsından korunmayı başarırorsa işte kurtuluşa erecekler onlardır.” (Haşr 9)

CÖMERTLİĞE TEŞVİK

“Ey insanlar! Selâmı yaygınlaştırın, yemek yedirin, akrabalık bağlarını gözetin ve insanlar uykudayken (gece) namaz kılın ki, esenlik içinde cennete giresiniz.” (Tirmizî, Sıfatü'l-kıyâme, 42)

“Allah Teâlâ cömerttir, cömertliği ve güzel ahlâkı sever, kötü ahlâkı sevmez.” (Beyhakî, Şuabü'l-îmân, 13/287)

CÖMERT VE CİMRİNİN RUH HALİ

“Cimri ile Allah yolunda harcama yapan kimsenin hâli, üzerlerinde demirden birer zırh bulunan iki adamın hâline benzer: Cömert olan, bir hayırda bulunmaya niyet ettiğinde üzerindeki zırh öyle genişler ki (önceki dar hâlinden kalma) izler bile silinir gider. Cimri, bir hayırda bulunmak istediğinde ise (âdeta) üzerindeki zırh büzüşür, elleri köprücük kemiklerine yapışacak gibi sıkışır ve zırhın her halkası yanındaki halkayı sıkıştırır.” (Müslim, Zekât, 77)

CÖMERTLİK

“Bozguncu, cimri ve yaptığı iyiliği başa kakan kimse cennete giremez.”
(Tirmizî, Birr, 41)

“Yalnızca iki kişiye gıpta edilir: Allah tarafından kendisine mal verilip de malını hak yolunda harcayan kimseye, Allah tarafından kendisine ilim verilip de onunla hükmeden ve onu başkalarına öğreten kimseye.”
(Buhârî, İlim, 15)

RASULULLAH'IN CÖMERTLİĞİ

Cömertlik konusunda ısrarlı tavsiyeleri olan Allah Resûlü, bizzat yaşantısıyla da mümin bir insanın cömertliğinin nasıl olacağına dair eşsiz örnekler vermiştir. Ashâbının anlatımıyla o, esen rüzgârdan daha cömert idi. Kendisinden bir şey istendiği zaman istenen şey elinde mevcut ise onu mutlaka verir, asla yok demezdi. Kısacası o, insanların en cömerdi idi. Yediğini, giydiğini, bildiğini paylaşır, iyiliğini esirgemez, asla bencillik yapmazdı.

CÖMERTLİKTE ÖLÇÜ

“Onlar, harcadıklarında ne israf ne de cimrilik ederler. Bu ikisi arasında orta bir yol tutarlar.” (Furkan, 67)

Nitekim Peygamberimiz de cömertliğin ölçüsünü, “İsraf ve savurganlığa kaçmadan, böbürlenmeden yiyiniz, içiniz, giyiniz ve sadaka veriniz.” (Nesâî, Zekât, 66) buyurarak belirlemektedir.

GÖNLÜ ZENGİN OLMAK

Cömertliğin az ya da çok herhangi bir sınırı yoktur. Bir Arap atasözünde ifade edildiği gibi, “Cömertlik, mevcut olandadır.” Yarım hurma da olsa herkesin mutlaka başkalarına ikram edebilecek bir şeyleri vardır. Bunu bile bulamayan kişinin, gönlünde başkalarına ikram hissi taşıması dahi cömertliktir. Cömertlik, gönülden vermektir; Servetiyle dünyaları satın alıp da mahzun gönüllere giremeyen insanların hâli, perişanlıktır. Cömertlik, gönlün, vicdanın paylaşabilme hissinden mahrum olmamasıdır.

CÖMERTLİK

Allah Resûlü, ikram ederken cimri davranılmamasını, veren kişinin verdiği gözünün kalmamasını, sayarak ve kıyarak vermemesini şu örnekle bizlere hatırlatmaktadır: Bir gün hâne-i saadete bir dilenci gelmişti. Hz. Âişe ona, “Şunu al.” dedi. Fakat dilenci gitmeden önce onu çağırarak ne aldığına baktı. O esnada orada bulunan Allah Resûlü, “Evine senin haberin olmadan hiçbir şeyin girip çıkmasını istemiyorsun öyle mi?” dedi. Hz. Âişe de, “Evet.” diyerek cevap verdi. Bunun üzerine Allah Resûlü, “Ey Âişe, yavaş ol! Sayma, ve sayarak verme! Yoksa Allah da sana sayarak verir.” buyurarak onu uyardı. (Nesâî, Zekât, 62)

CİMRİLİĞİN SAKINCALARI

“Pintilikten sakının, çünkü sizden öncekiler pintilik yüzünden helâk oldular. Pintilik onları eli sıkı olmaya itti, eli sıkı oldular. Akrabayla ilgilenmemeye itti, akrabalarıyla ilgiyi kestiler. Günaha itti, günahkâr olup çıktılar.” (Ebû Dâvûd, Zekât, 46)

CİMRİLİĞİN SAKINCALARI

Bazılarının servet biriktirmek, eşyaya sahip olmak ve gelirlerini artırmak hususundaki gem vurulamaz arzuları, onların bu uğurda her türlü adaletsizliği, hukuksuzluğu mubah görmeleri sonucunu doğurur ki bu da toplumun kıyametidir. Allah Resûlü bu noktaya şu şekilde dikkatlerimizi çekmektedir: “...Cimrilikten sakının! Çünkü cimrilik, sizden öncekileri birbirlerinin kanını dökmeye ve kendilerine haram kılınanları çiğnemeye sevk ederek helâk etti.” (Müslim, Birr, 56)

CÖMERTLİK

Mümin her şeyden önce Allah'ın rızasını arayan, her şeyden çok Allah'a güvenen ve sadece O'na boyun eğen kişidir. Cimri ise her şeyden ve herkesten çok, sahip olduklarına güvenir. Serveti onu o kadar müstağni kılar ki hiçbir şeye muhtaç olmadığını, hatta Allah'a bile ihtiyacının kalmadığını zanneder. Malını mabut edinir. “Malım, malım!” der durur. Halbuki Peygamberimizin ifadesiyle, insanın yiyip tükettiği, giyip eskittiği ve sağlığında tasadduk edip (sadaka olarak verip) âhirette karşılığını almak üzere önden gönderdiğinden başka malı mı vardır? Ne yazık ki cimri insan bu durumun farkında bile değildir. Onun bu ruh hâli, Allah'a güven duygusunu, dolayısıyla imanını zedeler. Bunun içindir ki Efendimiz, “**...Bir insanın kalbinde cimrilik ve iman asla bir arada bulunmaz.**” buyurmuştur. (Hadislerle İslam, «Cömertlik»)

CİMRİLİĞİN TOPLUMSAL ETKİSİ

Cimrilik, insanı Allah'ın sevgisinden mahrum bırakmakta ve toplum içinde huzurun bozulmasına yol açmaktadır. Başkasını düşünmeyip etrafındaki yangına duyarsız kalan, çevresindeki iniltilere kulaklarını tıkayan, garibanlardan yüz çeviren insanlardan teşekkül edilen toplumun huzurundan elbette bahsedilemez.

CÖMERT, HERKES TARAFINDAN SEVİLİR

“Cömert, Allah’a yakın, cennete yakın, insanlara yakın, ama cehennemden uzaktır. Cimri ise Allah’tan uzak, cennetten uzak, insanlardan uzak, ama cehenneme yakındır. Cömert cahil, Yüce Allah katında cimri âbidden daha sevimlidir.” (Tirmizî, Birr. 40)

HADİSLERLE İSLAM

Hadislerle İslam isimli eserin 3. cildinde yer alan «Cömertlik: Gönülden Vermek» isimli bölümü okuyalım.

<https://hadislerleislam.diyagnet.gov.tr/>

